

Koncepční model proudění podzemních vod založený na korelaci hydrochemických a hydrogeologických dat, provincie Dorno Gobi, Mongolsko

Adam Říčka

Ústav geologických věd PŘF MU Brno

Vilém Fůrych, Antonín Kopřiva

Geomin s r.o.

Klimatické poměry v okolí města Sajňsand

- Poušť až pouštní step
- Roční srážkové úhrny 30 až 160 mm

Vybudování průmyslové zóny ve městě Sajnšand

- Klíčový projekt v Mongolsku
- Zpracování nerostných surovin
- Zvýšení populace z 20. na 200. tisíc (budoucí druhé největší město Mongolska?)
- **Projekt podmíněn zdrojem vody!**
- **Minimální požadované množství vody je 7 mil m³/rok po dobu 30 let (tj. 19 200 m³/den nebo 222 l/s)**

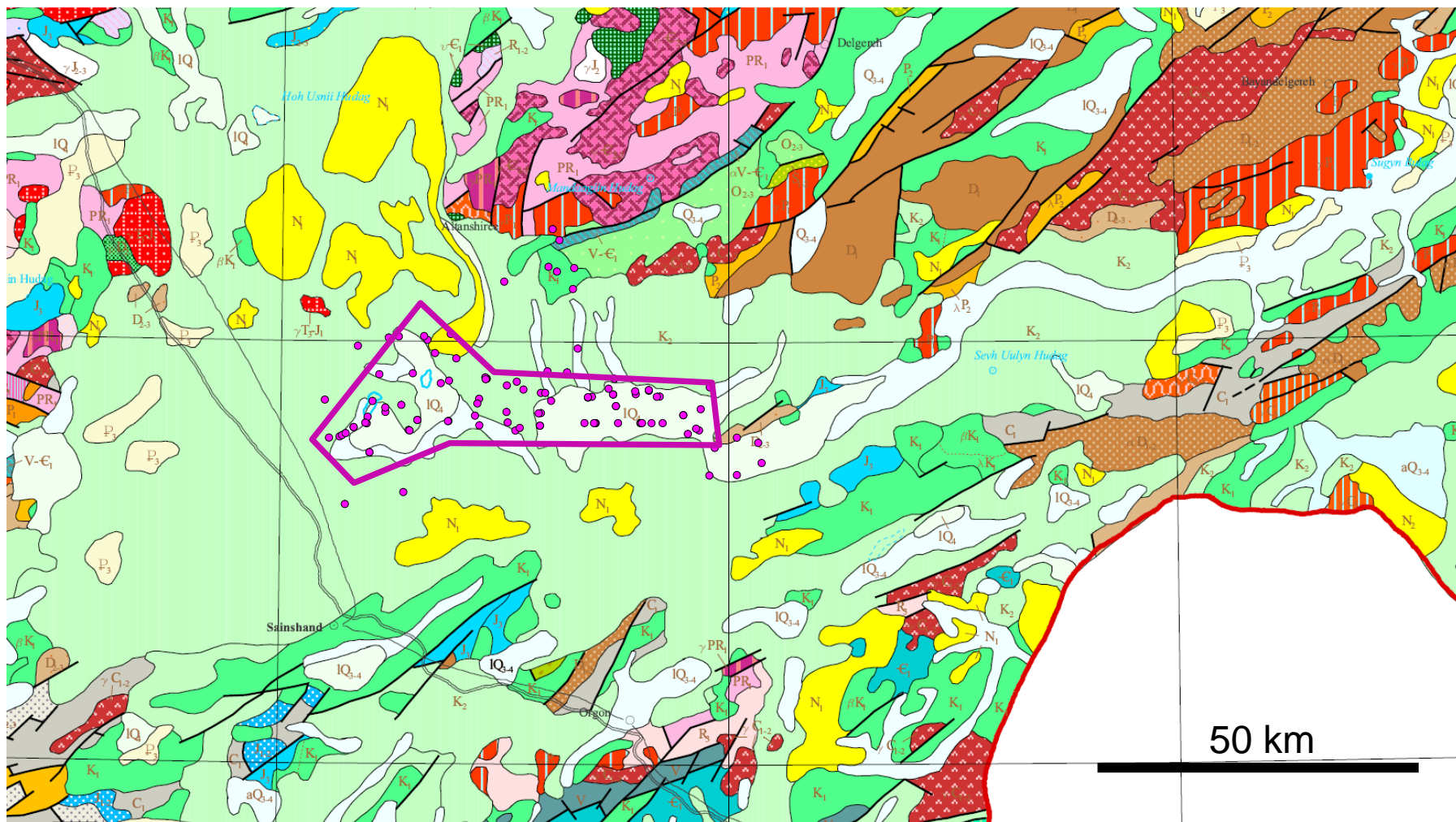
Dostupná data

- Geofyzikální průzkum (nejužší oblast zájmového polygonu)
- Vrtná jádra
- Měření hladiny podzemních vod: **105**
- Hydrodynamické zkoušky: **69**
- Analýza chemismu podzemních vod: **165**

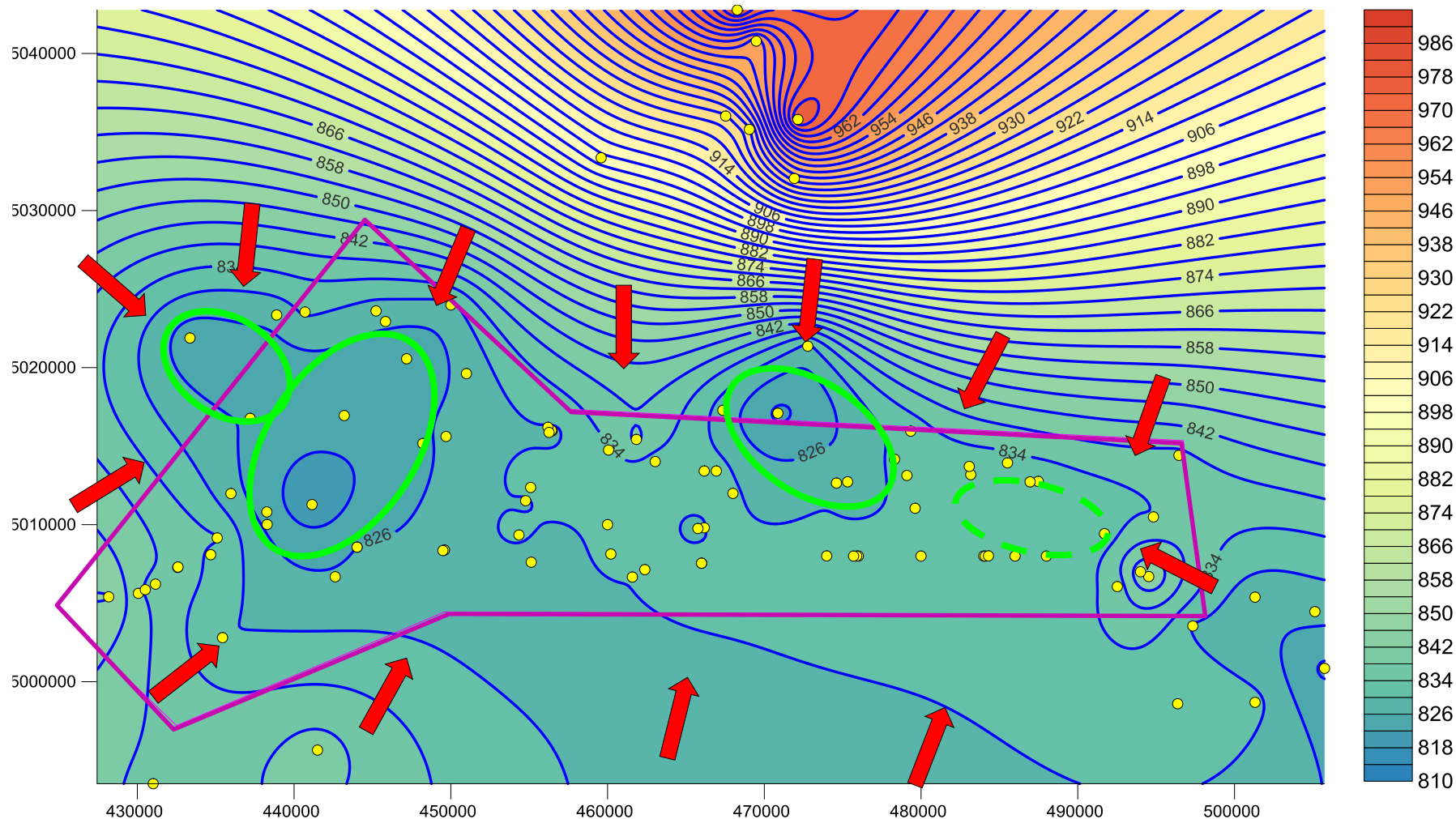
Oblast průzkumu vodního zdroje

Průzkum omezen „jen“ na centrální část zvodně (cca 2000 km²)

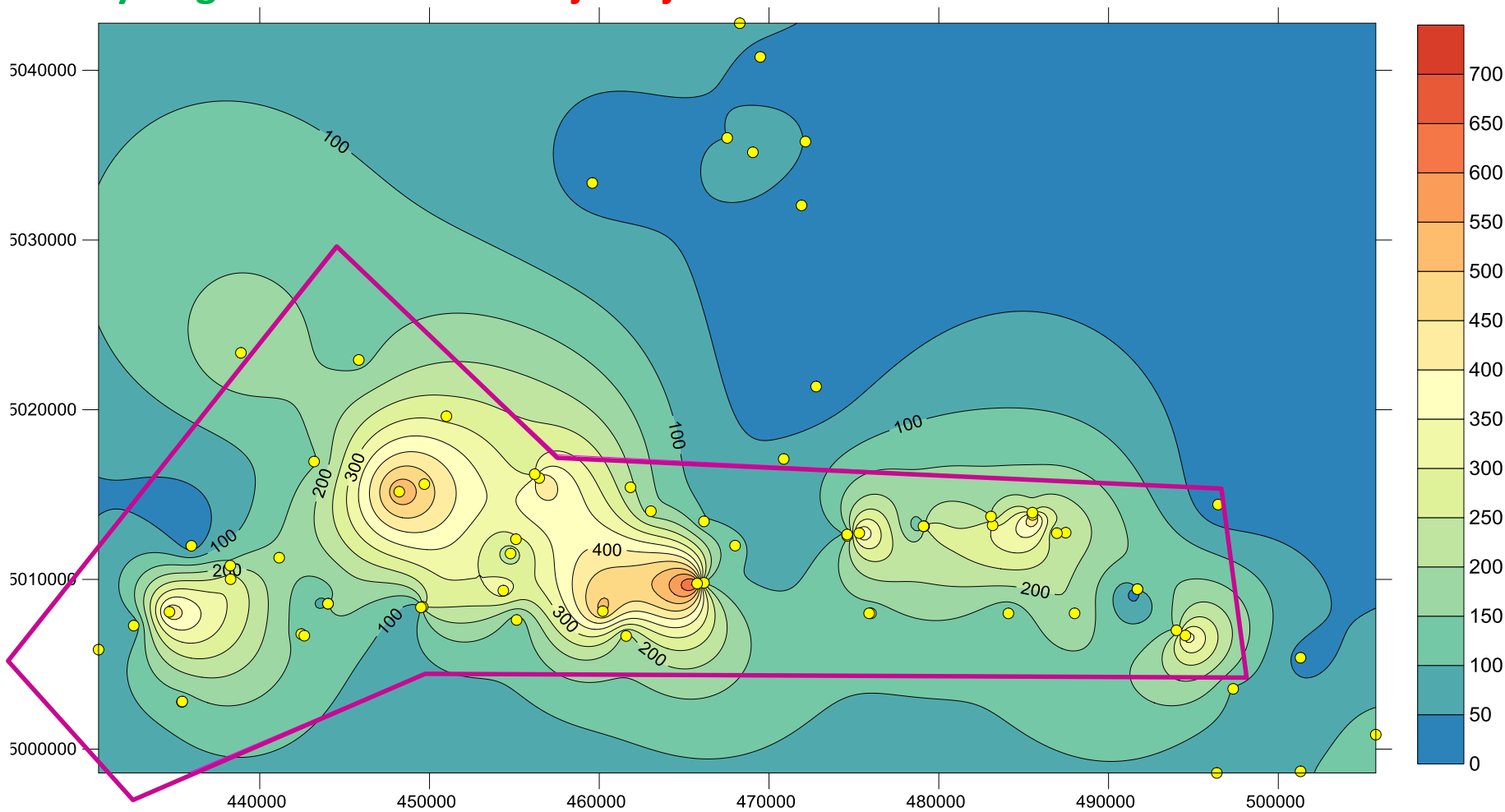
Proudění podzemních vod

- Centrum bezodtoké hydrogeologické pánve (tři zvodně)
- Vodní zdroj v místě regionální drenáže napjaté zvodně regionálního rozsahu
- Přítok podzemních vod ze všech stran

Koncepční model proudění

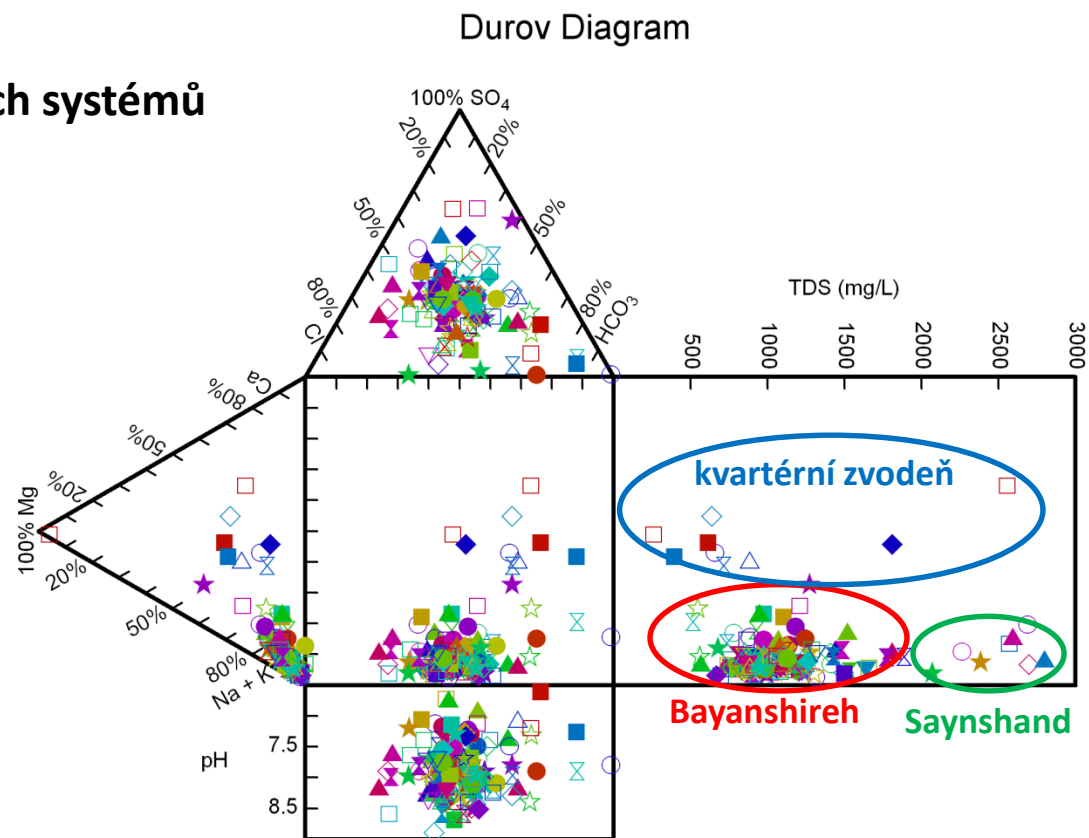
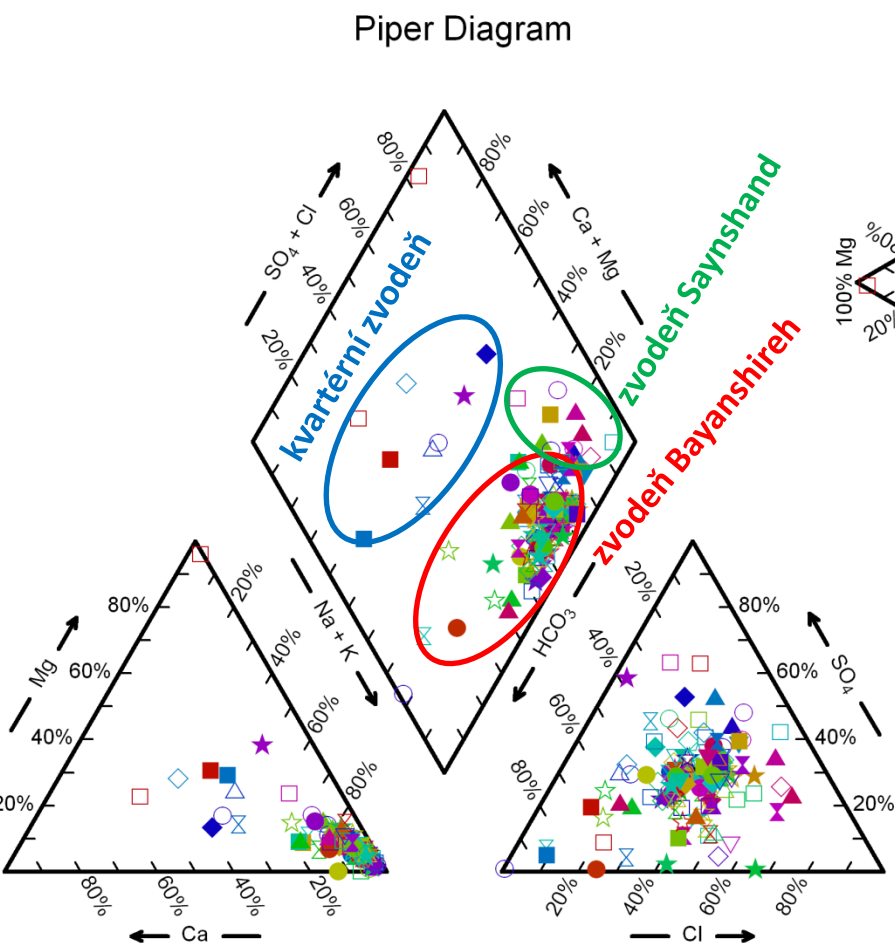
1. **Měření hladin** → přítok podzemních vod ze všech stran
2. **Hydrodynamické zkoušky** → v místě zdroje je uzavřená geologická deprese s vyšší transmisivitou
3. **Hydrogeochemie** → ..... **je to jinak**

Hydrochemie podzemních vod

Hydrochemie zastižených zvodněných systémů

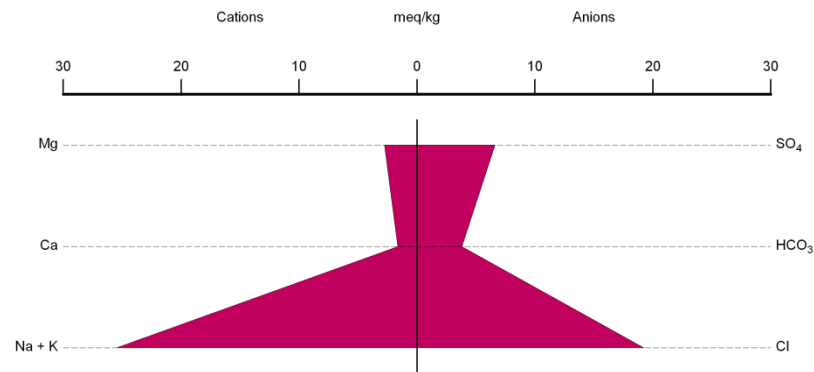
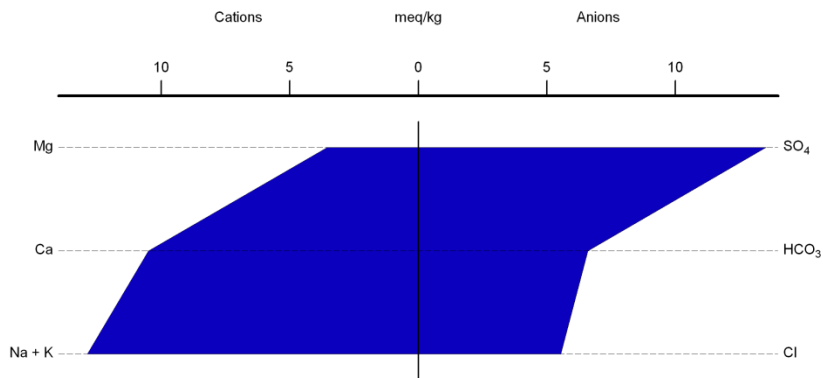
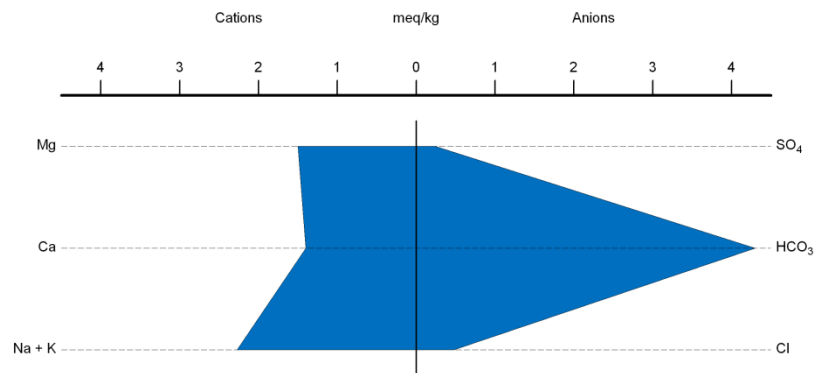
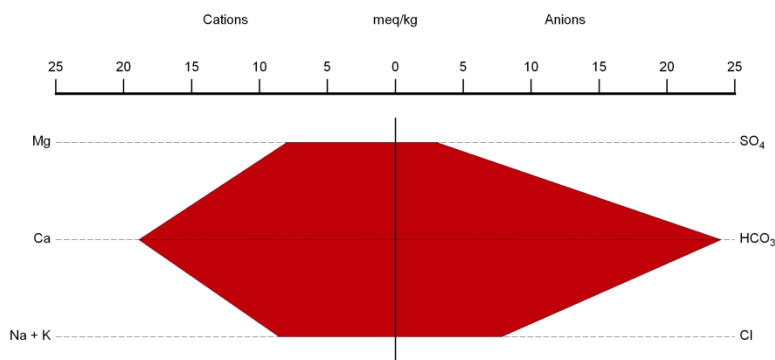
zvoděň Saynshand: $\text{Na} + \text{K} - \text{Cl}$, TDS > 2 g/l

zvoděň Bayanshireh: $\text{Na} + \text{K} - \text{HCO}_3$, $\text{Na} + \text{K} - \text{SO}_4$, $\text{Na} + \text{K} - \text{Cl}$, TDS < 2 g/l

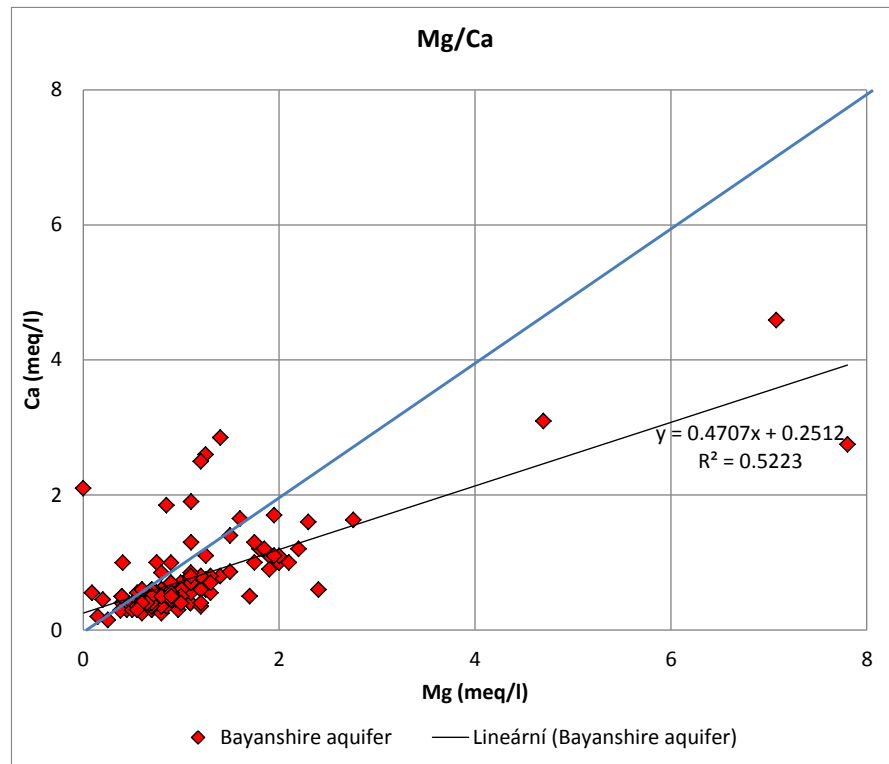
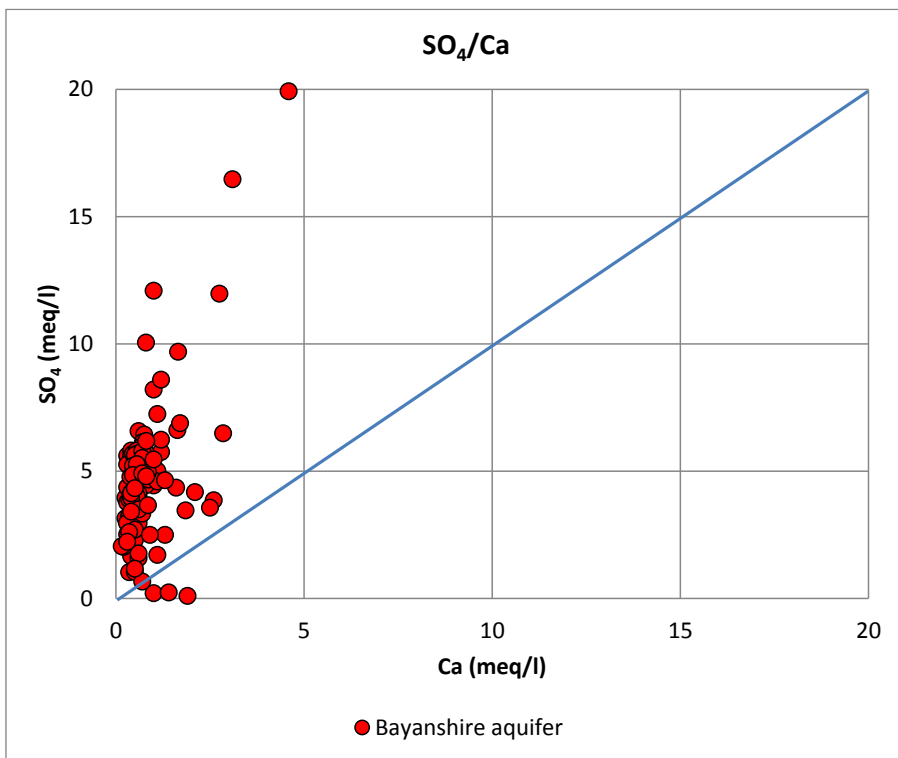
kvartérní zvoděň: $\text{Ca} + \text{Mg} - \text{HCO}_3$, $\text{Na} + \text{K} - \text{SO}_4$, TDS 0,4-2,6 g/l

Hydrochemie podzemních vod

Stiff diagram → Hydrochemie vod v kvartérní zvodni a v klíčové zvodni Bayanshireh

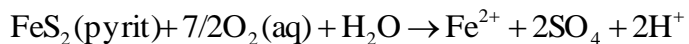

Původ chemismu vod

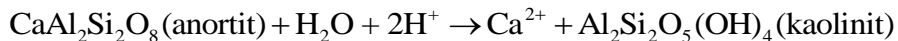
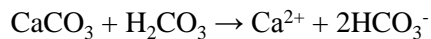

- Podle poměru SO_4/Ca není původ těchto iontů v rozpouštění sádrovice ($CaSO_4 \cdot 2H_2O$)

- Původ SO_4 může spočívat v oxidaci sulfidů

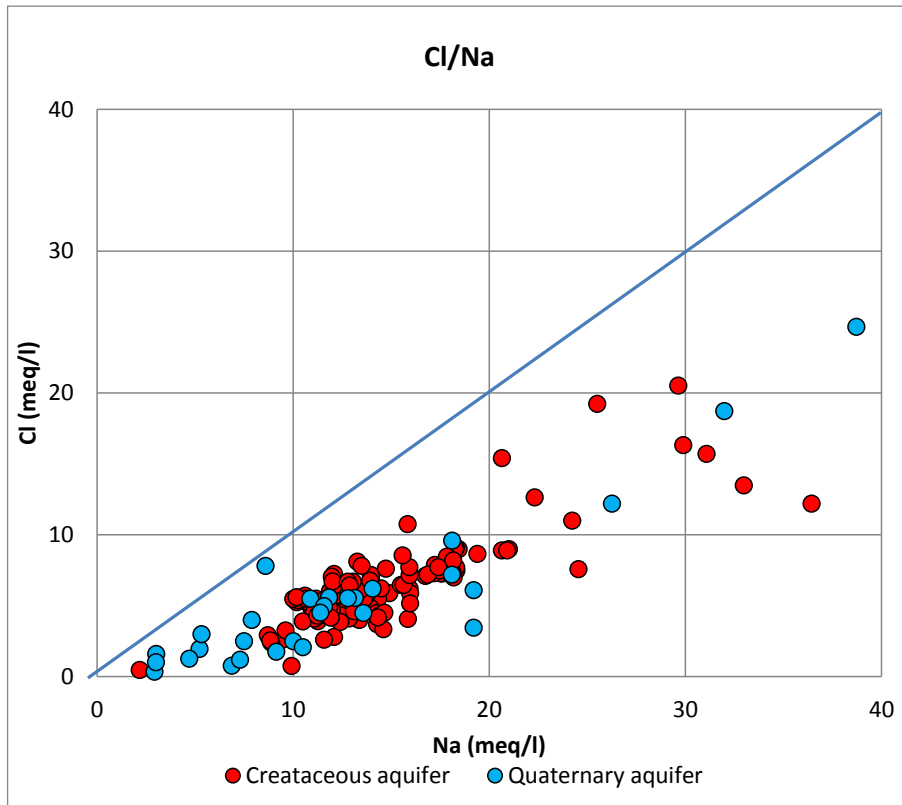

- Původ Ca bude v rozpouštění karbonátů a/nebo živců

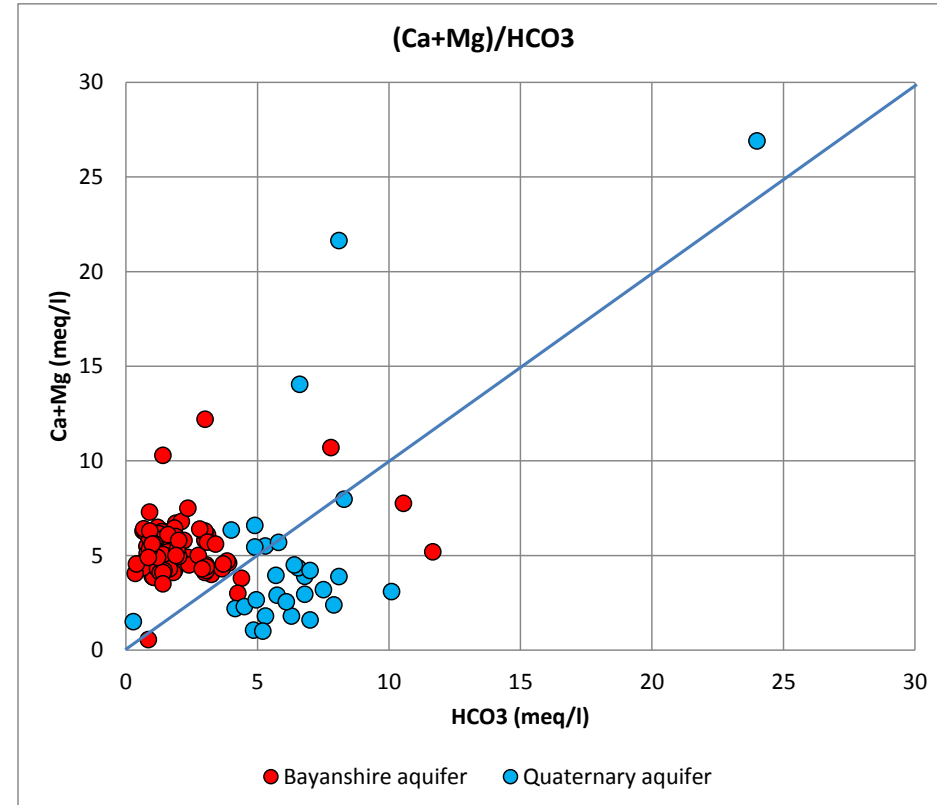
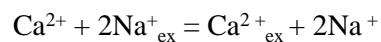

Vysoký poměr Mg/Ca může indikovat významný vliv zvětrávání dolomitů ($CaMg(CO_3)_2$) či karbonátů bohatých na Mg

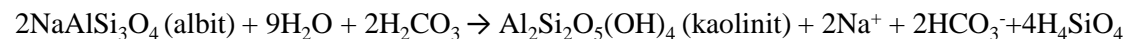
Časový vývoj chemismu podzemních vod

- Není patrný rozdíl mezi křídovou a kvartérní zvodní
- Mísení vod přetékaících z křídové do kvartérní zvodně
- Převaha Na nad Cl je způsobena iontovou výměnou v jílech nebo zvětráváním živců

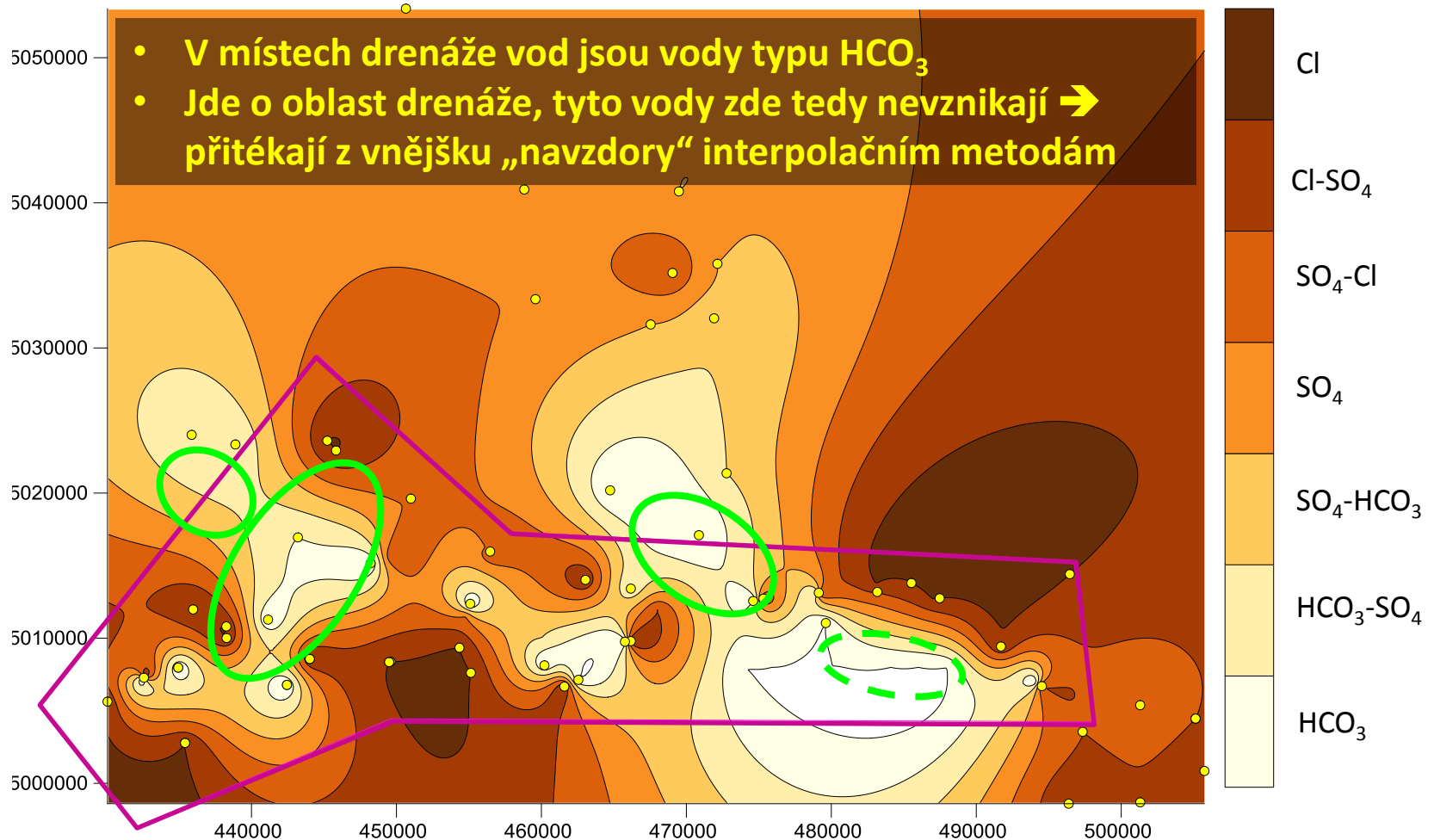

- Značný rozdíl mezi křídovou a kvartérní zvodní
- Čerstvé a mělké vody kvartérní zvodně jsou HCO₃ typu, převažující typ vody křídové zvodně je SO₄ a Cl

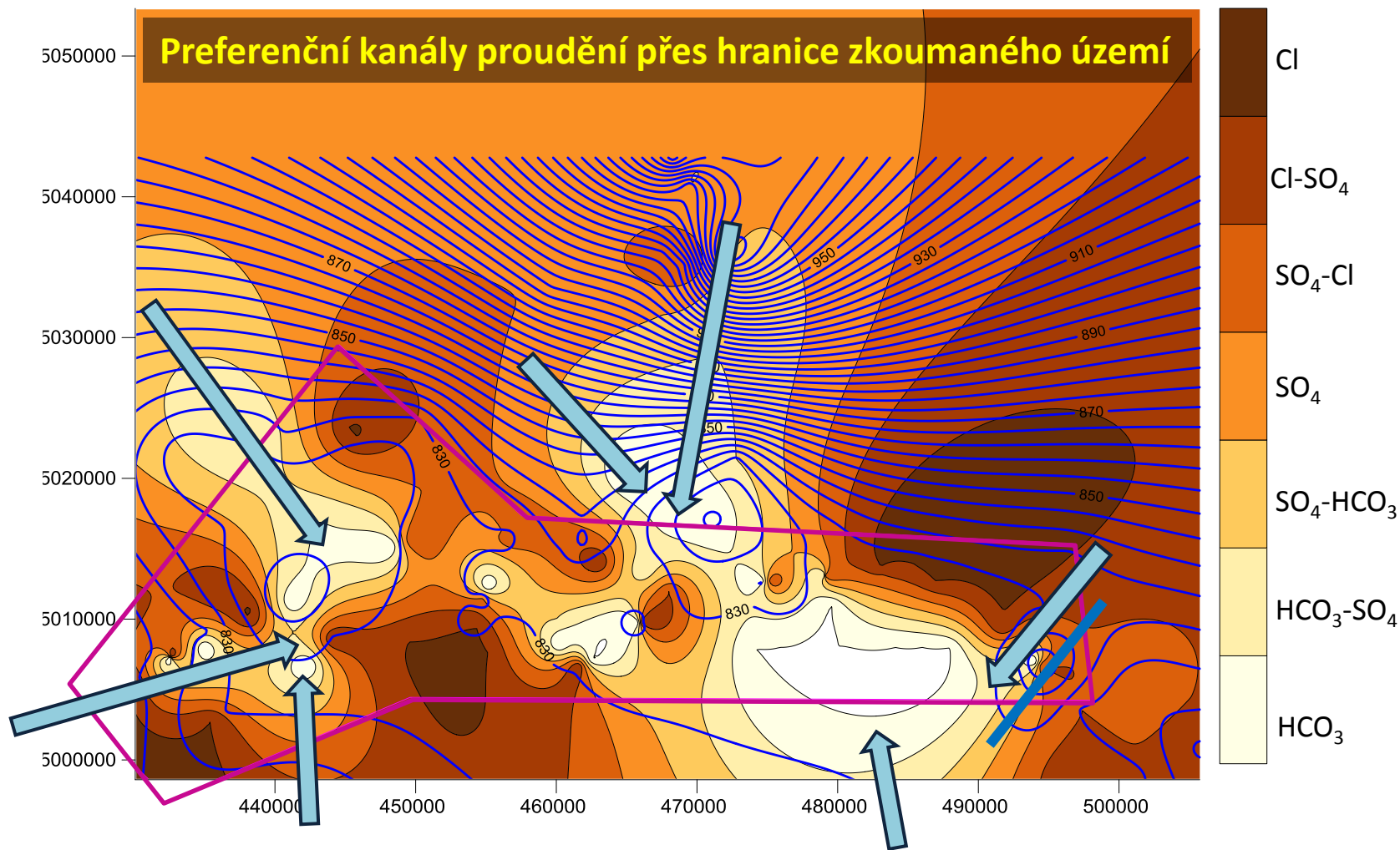
Prostorový vývoj chemismu podzemních vod

Rozložení hydrochemických typů vod podle převažujících aniontů

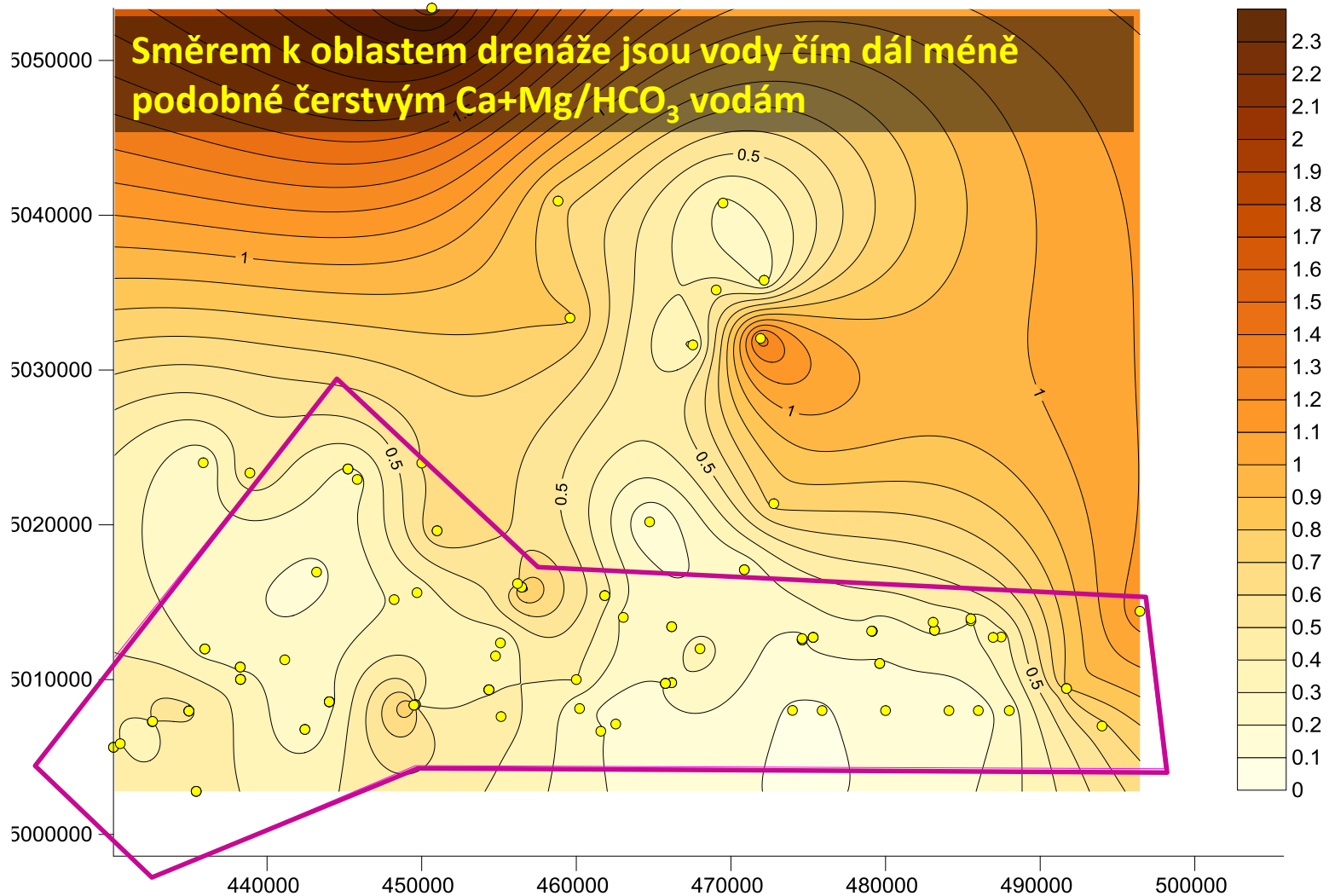
Prostorový vývoj chemismu podzemních vod

Rozložení hydrochemických typů vod podle převažujících aniontů

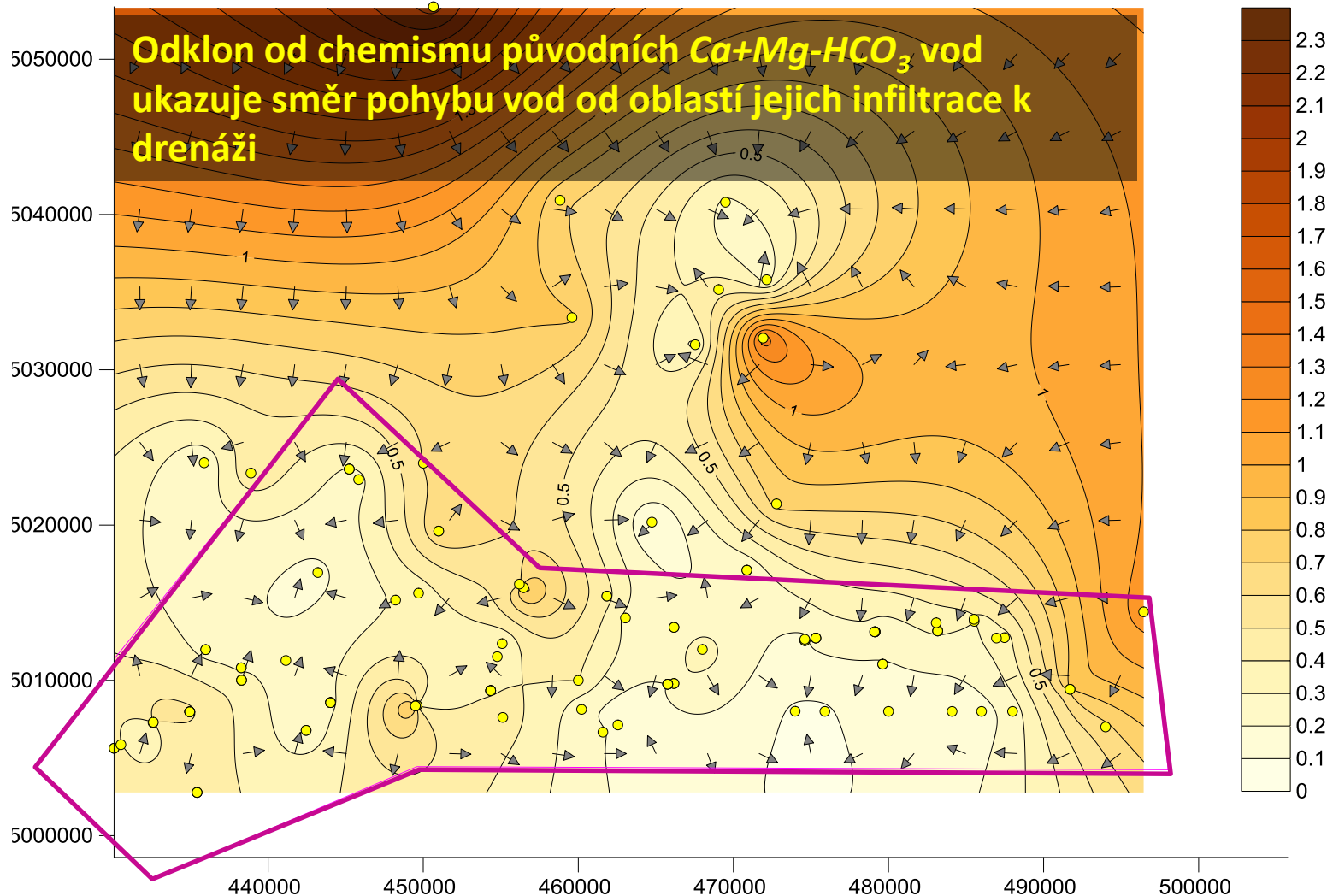
Prostorový vývoj chemismu podzemních vod

Rozložení vod podle poměru $(Ca+Mg)/HCO_3$

Prostorový vývoj chemismu podzemních vod

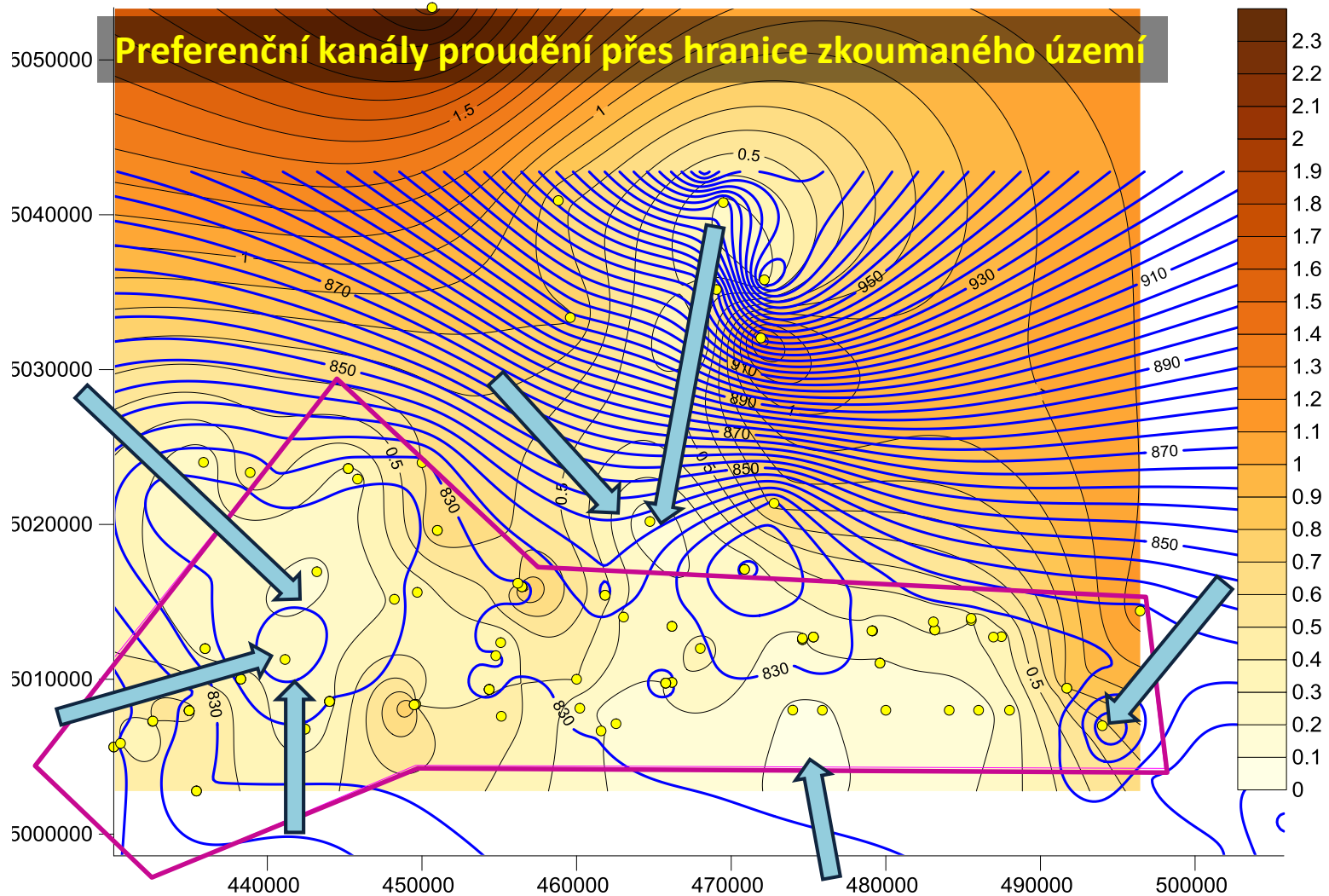
Rozložení vod podle poměru $(Ca+Mg)/HCO_3$

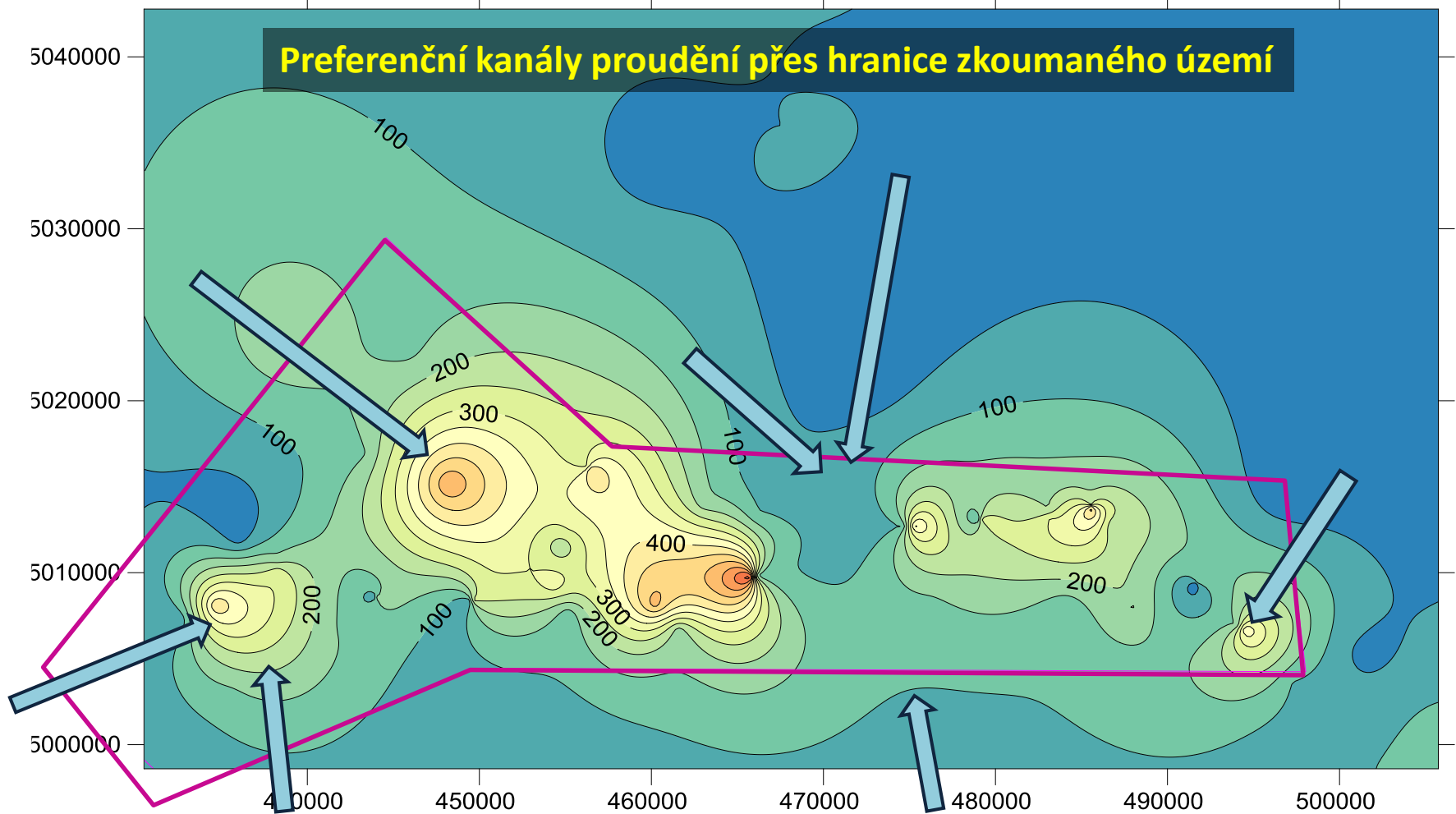
Prostorový vývoj chemismu podzemních vod

Rozložení vod podle poměru $(Ca+Mg)/HCO_3$

Koncepční model proudění

Hydrodynamický výzkum + měření hladin + hydrochemie podzemních vod

Shrnutí

- Hydrogeologická data indikují uzavřenou geologickou depresi s přítokem ze všech stran
- Hydrochemickým zhodnocením je však indikováno několik průtočných kanálů přivádějících preferenčním prouděním „čerstvé“ HCO_3 vody
- Vývoj chemismu vod od $Ca+Mg$ k $Na+K$ vodám ukazuje směr proudění vod směrem z oblasti infiltrace k drenáži
- Vody mimo preferenční kanály proudění jsou vody $Na-SO_4$ až $Na-Cl$, jsou to vody méně pohyblivé
- Odhalení přítokových kanálů z oblasti mimo měření hladin a hydrodynamických zkoušek bylo možné jen zhodnocením chemismu vod

Děkuji za pozornost

